

Lärohandledning till
NATTKORPEN



Lärohandledning av Pär Sahlin

Omslag av Alvaro Tapia

Lärohandledning till *Nattkorpen*

Av Pär Sahlin

Det här är en lärohandledning till boken *Nattkorpen* av författaren Johan Rundberg, utgiven av bokförlaget Natur & Kultur. I lärohandledningen finns tankar, idéer och förslag på hur du kan arbeta med boken tillsammans med dina elever.

Om boken

Nattkorpen handlar om elvaåriga Mika, som är barnhemsbarn på Allmänna Barnhuset på Drottninggatan i Stockholm. Året är 1880 och denna vinter är den kallaste på mycket länge. På Kapellet, krogen där Mika arbetar extra, råkar hon höra några poliser berätta om ett mord som begåtts och att offrets sista ord var att det var Nattkorpen som var mördaren. Men hur kan Nattkorpen, som redan är dömd och avrättad, döda igen? Är det en härmare de har att göra med eller finns det en annan förklaring? Polis­mannen Valdemar Hoff som utreder mordet får oväntad hjälp av Mika i sökandet efter mördaren. Tillsammans lyckas det omaka paret nysta upp mordfallet. Samtidigt hittar också Mika pusselbitar till sin egen historia. Vem är hon och var kommer hon ifrån?

Om författaren

Johan Rundberg (1973) har skrivit flera böcker för ålderskategorin 9–12 år: *Kärlekspizzan*, *Knockad Romeo*, *Vålnadens röst*, *Kejsarens grav* och *Skuggornas ö*. (De tre sistnämnda ingår i serien *Häxknuten*). *Nattkorpen* är det första delen i serien *Månvind och Hoff*. Johan Rudberg har också skrivit bilderböcker och lättläst.

Samtala om läsningen

Att låta eleverna samtala om boken före, under och efter läsningen fungerar som ett stöd för att förstå det de läser. Samtalet gör det också möjligt för eleverna att fördjupa sina tankar kring boken.

Samtalen kan röra sig kring frågor om handlingen, karaktärerna och miljöerna men också om språket eller berättartekniska drag. Använd dig gärna av samtalsmodeller som uppmuntrar eleverna att våga prata och delge sina tankar, till exempel EPA-modellen där eleverna först funderar Enskilt, sedan i Par för att därefter diskutera gemensamt med Alla.

Före läsningen

Här nedan följer förslag på uppgifter att göra före läsningen.

Titta på omslaget

Låt eleverna titta på omslaget och läsa baksidestexten.

1. Vad heter författaren som har skrivit boken? Känner du till några fler böcker som författaren har skrivit? Vad heter de böckerna?
2. Vad eller vem tror du att Nattkorpen är?
3. Vad föreställer omslaget? Vem tror du att personen på omslaget är? Var någonstans tror du att personen befinner sig?
4. Vad för slags bok verkar *Nattkorpen* vara?
5. Vad tror du kommer att hända i boken?

Sverige under slutet av 1880-talet

Boken utspelar sig i Stockholm under slutet av 1880-talet. Ett sätt att förbereda läsningen är att låta eleverna ta del av hur det var att leva i Sverige och Stockholm under denna tid med barnhem, barnarbete och det allmänt hårda livet i staden.

Stockholms stad har en sida som kallas Stockholmskällan där det finns ett stort material från denna tid. Sök exempelvis på "Allmänna Barnhuset" och titta på fotografier och bilder från barnhemmet.

Ett annat sätt att förbereda eleverna är att titta på en karta över Stockholm från tidsperioden. Låt eleverna hitta platser som nämns i boken, till exempel Allmänna barnhuset, Drottninggatan, Mynttorget, Långholmen och Nytorget.

På Stockholmskällan finns det möjlighet att jämföra kartor från olika tider. Besök www.stockholmskallan.stockholm.se och klicka dig vidare till "Jämför kartor".

Under läsningen

Här nedan följer förslag på uppgifter att göra under läsningen.

Första kapitlet

Läs det första kapitlet i boken högt för eleverna. Samtala om kapitlet utifrån nedanstående frågor.

1. Var någonstans utspelar sig kapitlet?
2. Vad får du veta om Mika, Rufus och Edvin i kapitlet?
3. Vem tror du att Amelia är?
4. Varför tror du att pojken lämnar ett nyfött barn?
5. Vilken årstid är det? Hur syns det i texten?
6. Hur syns det i texten att boken inte utspelar sig i vår tid? Ge exempel.
7. Nämn minst två saker som du undrar över efter att ha läst eller hört det första kapitlet.

Kapitel 2–6

Läs högt eller låt eleverna läsa på egen hand. Samtala om texten utifrån nedanstående frågor eller låt eleverna besvara frågorna på egen hand.

1. Vad får barnen för frukost på Barnhuset? (kapitel 2)
2. Vad är det Rufus ska göra hos polisen? (kapitel 2)
3. Vad är Kapellet för något och vem är Prästen? (kapitel 3)
4. Varför går inte Mika i skolan? (kapitel 3)
5. Tullbroarna är stängda så inga leveranser kan komma in till stan.
Vilka konsekvenser får det för stadens invånare? (flera kapitel)
6. Mika har bra iakttagelseförmåga. Vad betyder det? Ge exempel från texten som visar på denna förmåga. (flera kapitel)
7. På barnhemmet har varje barn en rulla. Vad är det för något? (kapitel 4)
8. Pojken på Hötorget pratar om personer som kallas ”kråkor” och ”råttor”.
Vilka är det som kallas så? (kapitel 5)
9. Vad är det som har fått Valdemar Hoff att söka upp Mika på Barnhuset? (kapitel 6)
10. Hur märks det i texten att boken inte utspelar sig i vår tid? Ge exempel. (flera kapitel)
11. Hur tror du att det var att leva som barnhusbarn i Sverige under slutet av 1800-talet?
12. Har du läst (sett eller hört) någon text (film, radio) som påminner om det du har läst i *Nattkorpen*? På vilket sätt liknar de varandra?
13. Vad tror du kommer att hända längre fram i berättelsen?

Kapitel 7–14

Läs högt eller låt eleverna läsa på egen hand. Samtala om texten utifrån nedanstående frågor eller låt eleverna besvara frågorna på egen hand.

1. Vad är det för lukt som får hästen att stampa på stället och dra i skaklarna när de kommer fram till Kungsholms kyrka? (kapitel 7)
2. ”Det enda jag kan vara säker på är att jag kommer få se många fler döda innan det blir min egen tur att ställa stövlarna på hyllan”, säger Valdemar Hoff. Vad menas med uttrycket ”ställa stövlarna på hyllan”? (kapitel 7)
3. ”Ett dass blir inte tjugigare för att ni kallar det ett slott”, säger dödgravaren till Valdemar. Varför säger han så? (kapitel 7)
4. Vilka brott var det som fick Nattkorpen att dömas till döden? (kapitel 8)
5. Hur kan man enligt Mika se att ett barn är ett barnhusbarn? (kapitel 9)
6. Varför tror Valdemar Hoff att mördaren som går lös är en härmare? (kapitel 10)
7. Hur behandlar fängelsedirektören Falk Valdemar Hoff? Hur reagerar Hoff på den behandlingen? (kapitel 11)
8. Mika funderar över uttrycket ”Ett liv för ett liv” när hon tänker på John Almgrens avrättning. Vad menas med uttrycket? Vad tänker Mika om det? (kapitel 11)
9. Valdemar Hoff är imponerad av Mikas iakttagelseförmåga. Hur förklarar Mika varför hon är så uppmärksam? (kapitel 12)
10. Varför tror du att Valdemar Hoff gör som han gör med Prästen på Kapellet? Förändras din bild av Hoff på grund av den scenen? På vilket sätt då? (kapitel 12)
11. Vad är det som får Mika att förstå att Nattkorpen lever? (flera kapitel)
12. Har du läst (sett eller hört) någon text (film, radio) som påminner om det du har läst i *Nattkorpen*? På vilket sätt liknar de varandra?
13. Vad tror du kommer att hända i boken?

Kapitel 15–24

Läs högt eller låt eleverna läsa på egen hand. Samtala om texten utifrån nedanstående frågor eller låt eleverna besvara frågorna på egen hand.

1. Hur lyckades John Almgren rymma från Långholmens fängelse? (kapitel 15)
2. Vad gjorde fängelsedirektören för att dölja att Almgren hade rymt? Varför gjorde han det? (kapitel 15)
3. Vad är det som gör att både Valdemar Hoff och Mika befinner sig i livsfara? (kapitel 15)
4. Vem är Tekla? (kapitel 16)
5. Tekla använder olika slanguttryck för polisen? Ge några exempel? (kapitel 16)
6. ”Jag har accepterat att du har hemligheter för mig” Då får du också acceptera det omvända”, säger Amelia till Mika. Ge exempel från texten där Amelia verkar dölja något. (flera kapitel)

7. Mika skojar ofta med barnen på barnhuset, bland annat genom att skrämman dem. Varför tror du att hon gör det? Hur reagerar barnen när Mika skrämmer eller skojar med dem? (flera kapitel)
8. I rapporten som Valdemar Hoff visar henne får Mika veta en hel del om Nattkorpen. Sammanfatta det viktigaste som Mika får veta. (kapitel 19)
9. Edvin berättar för Mika om sin pappa. Vem är han och var finns han, enligt Edvin? Vad tänker Mika om det? (kapitel 20)
10. Vad är det som får Mika att besöka tvålfabriken på Södermalm? (kapitel 21)
11. Vilken koppling finns mellan Nattkorpens offer och barnhuset? (kapitel 23)
12. Vad är det Valdemar Hoff och Mika upptäcker och förstår när de går igenom barnhusets arkiv? (flera kapitel)
13. Du har nu fått flera ledtrådar till fallet om Nattkorpen. Vilka ledtrådar tror du är viktigast? Hur kommer de leda till fallets lösning? Hur tror du att det kommer sluta?

Kapitel 25–33

Läs högt eller låt eleverna läsa på egen hand. Samtala om texten utifrån nedanstående frågor eller låt eleverna besvara frågorna på egen hand.

1. Vad är det för viktigt som Hanna från tvålfabriken berättar för Mika? (kapitel 25)
2. När Mika undersöker sin egen rulla upptäcker hon flera saker om sig själv. Vad är det? (kapitel 25)
3. Vad är en rättkung för något? (kapitel 26)
4. Vad är det Mika ber Valdemar Hoff om när hon besöker honom i hans bostad? (kapitel 27)
5. Vilka krav ställer Valdemar Hoff för att han ska ge Nattkorpen till polischefen och fängelsedirektören? Hur reagerar de på hoten? (kapitel 29)
6. Hur lyckas Mika förändra situationen till sin och Valdemars fördel inne på polisstationen? (kapitel 29)
7. Varför ville Mika att de skulle använda hästen Rutger? (kapitel 30)
8. Hur lyckas Mika hitta John Linds gömställe? (flera kapitel)
9. Även om Mika inte får följa med till fängelset så vet hon att Valdemar och John är säkra från kråkorna. Hur vet hon det?
10. Mika är arg för att de skyldiga slipper straff. Men Valdemar är av en annan åsikt. Vad menar han? (kapitel 33)
11. Vad tror du Mika menar när hon säger: ”Jag är inte längre något villebråd. Jag är en jägare”? (kapitel 33)
12. Har du läst (sett eller hört) någon text (film, radio) som påminner om det du har läst i *Nattkorpen*? På vilket sätt liknar de varandra?
13. Fallet med Nattkorpen är löst, men fortfarande finns det flera lösa trådar som ännu inte har fått sitt svar. Vem tror du att den Svarta ängeln är? Och vem är egentligen Mika Månvind?

Efter läsningen

Efter läsningen passar det att ha ett avslutande boksamtal. Här nedan finns också förslag på andra kreativa övningar att göra i anslutning till boken.

Boksamtal

Samtala utifrån nedanstående frågor.

1. Hur gick det för huvudpersonen i boken? Slutade det lyckligt eller olyckligt?
2. Vad tyckte du var mest spännande i boken?
3. Vem skulle du vilja vara i berättelsen? Berätta varför?
4. Var det något som du tyckte var konstigt eller inte förstod i berättelsen? Vad var det?
5. Finns det något i boken som du, trots att den utspelar sig på 1880-talet, kan känna igen dig i? Ge exempel.
6. Finns det något i boken som du, trots att den utspelar sig på 1880-talet, kan koppla till vår tid och vår omvärld? Ge exempel.
7. Finns det något du undrar över i berättelsen?
8. Vad tror du författaren vill säga med boken?

Skrivuppgifter

Här nedan följer ett par skrivuppgifter som eleverna kan arbeta med efter läsningen.

Mikas dagbok

Välj en händelse ur boken (eller låt eleverna välja på egen hand). Uppgiften är att skriva om händelsen i dagboksform. I dagboken ska Mika både återge händelsen men också beskriva känslor och tankar som hon får.

John Almgrens brev

John Almgren sitter på livstid i Långholmens fängelse. Han har bestämt sig för att skriva ett brev till en vän. Vad tänker han? Vad ångrar han? Varför gjorde han som han gjorde? Eleverna ska använda den information som de har fått om John i boken. Men de får också fantisera om vad John tänker och tycker.

Läs och skriv med alla sinnen

I *Nattkorpen* använder författaren Johan Rundberg alla sina sinnen för att beskriva personer och platser.

- 1a. I kapitel 1 använder sig exempelvis författaren av många ljud för att skapa stämning. Låt eleverna läsa kapitlet och göra en lista över alla ljud som hörs.

- 1b. Låt eleverna beskriva ett sovrum. Det kan vara deras eget eller en påhittad persons rum. I beskrivningen ska eleverna använda sig av olika ljud när de beskriver. Vad hör man i rummet precis innan man ska somna? Till exempel någon som spolar i toaletten, bilar ute på gatan, vinden utanför, sorlet från en teve etc.
- 2a. I boken använder sig författaren av liknelser för att beskriva. Förklara för eleverna vad en liknelse är. Läs gärna något exempel från boken, till exempel det här utdraget från kapitel 3, där en av poliserna på Kapellet beskrivs.

Huden på kinderna är blossande röd av spriten. Näsan blå av sönderfrusna blodådror. I varsin håla sitter ögonen som två grunda pölar med simmigt smältvatten.

Fråga eleverna vilken liknelse som finns i utdraget.

- 2b. Låt eleverna beskriva en persons utseende. De kan till exempel välja att beskriva Mikas utseende. I beskrivningen ska de använda sig av minst två liknelser. Uppmuntra eleverna att hitta på nya liknelser som man inte hört förut.

Intervjua en person ur Nattkorpen

I den här uppgiften ska eleverna tänka sig att de lever i Stockholm på 1880-talet. De arbetar för en tidning och har fått i uppdrag att intervjua en av personerna som förekommer i boken. Det kan till exempel vara Mika, Amelia, Valdemar Hoff eller Tekla.

Eleverna får förbereda några frågor som de vill ställa och sedan låta personen svara på dem. Till sin hjälp att besvara frågorna har de boken. De får också använda sin fantasi och hitta på mer kring personerna.

Håll ett argumenterande tal

I *Nattkorpen* finns flera ämnen som är väl värda att diskutera och arbeta kring, till exempel barnarbete, barnaga, dödsstraff och allmän skolplikt. Låt eleverna förbereda och genomföra ett argumenterande tal med teser som:

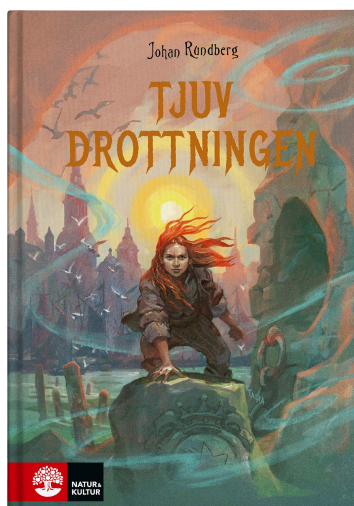
Förbjud barnarbete!

Förbjud barnaga!

Därför är det fel med dödsstraff!

Alla har rätt att gå i skolan!

I sitt tal kan eleverna hänvisa till händelser ur *Nattkorpen*.



Nattkorpén är den första delen i serien Månvind & Hoff. Läs mer på nok.se/månvindochhoff.

Omslag av Alvaro Tapia.